

QUÈ CAL SABER?

L'APOSTROFACIÓ DAVANT EL MOT *IÓ* I ELS MOTS DERIVATS¹

Com a regla general, en les paraules que comencen per una *i* seguida d'una altra vocal, aquesta *i* i la vocal que la segueix formen un **diftong**, és a dir, s'han de pronunciar com una sola síl·laba. Per exemple: *iac*, *iota*, *iuca*. D'acord amb l'ortografia normativa (OIEC),² com que la *i* fa de semivocal, l'article definit i la preposició *de* no s'han d'apostrofar davant aquestes paraules. Així, doncs, escrivim *EL iac*, *LA iota*, *DE iuca*.

Una excepció a aquesta norma d'**apostrofació**, però, és el terme *ió*, que és format per dues síl·labes, és a dir, la *i* i la *o* formen un **hiat**. Això vol dir que davant aquest mot, sí que s'han d'apostrofar les partícules damunt dites, ja que la *i* fa de vocal (i no de semivocal); per tant, hem d'escriure *L'ió* i *D'ió*. Com que aquest terme és una excepció, de vegades el veiem escrit o el sentim pronunciat de manera incorrecta, com **el ió* (semblantment a la pronúncia com a aproximant de la jota del pronom *jo*; en el *jo*, la inicial sona com una *i* semivocàlica). De fet, l'accent gràfic damunt la *o* ens indica que el mot conté dues síl·labes; ja que, si fos un monosíl·lab, no s'hauria d'accentuar, atès que només podria portar **accent diacrític** (és a dir, l'accent que s'usa per a distingir parells de mots com *son* i *són*). Com ja hem dit, amb la preposició *de* ocorre el mateix i, per tant, hem d'escriure *D'ió* (i no **de ió*).

El terme *ió* té uns quants derivats, com *iónic*, *ionitzable* o *ionitzar*. En tots aquests casos, la *i* i la *o* mantenen el **hiat** i constitueixen dues síl·labes i, per tant, l'article definit i la preposició *de* quan els precedeixen s'han d'apostrofar. Per exemple: *El covalent i L'iónic són enllaços diferents*; *No n'hi ha cap D'ionitzable*; *S'ha D'ionitzar*. En canvi, d'acord amb les regles d'**apostrofació**, si el mot derivat és femení —com ara *ionització* o *ionosfera*— l'article definit no s'ha d'apostrofar, perquè la *i* és una vocal àtona (hi continua havent **hiat**) i el mot és femení; per tant, hem d'escriure *LA ionosfera* i llegir «la i-o-nos-fe-ra». La preposició *de*, però, també s'apostrofa quan el mot és femení: *D'ionosfera*.

D'altra banda, no hem de confondre el terme *ió* i els seus derivats amb el terme *iode* i els derivats corresponents, com ara *iòdic*, *iodhídric*, *iodimetria* o *iodur*. En el terme *iode*, la *i* sí que forma **diftong** amb la *o* i fa de semivocal; per tant, s'ha de llegir com una sola síl·laba i no s'han d'apostrofar ni l'article definit ni la preposició *de* que el precedeixen, i el mateix s'esdevé amb els seus derivats: *els compostos DE iode*, *una preparació DE iodhídric*, *EL iodur d'hidrogen*.

1. Agraïm la col·laboració de Josep M. Mestres en l'elaboració d'aquest número.

2. INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS, *Ortografia catalana* (en línia), Barcelona, IEC, 2017, s. 4.1.2d.